

LA INTERPRETACIÓ DE LA NORMATIVA EN LA GIEC: UN CAS PRÀCTIC

THE INTERPRETATION OF THE RULES IN THE GIEC: A CASE STUDY

HELENA BORRELL CARRERAS

Universitat Autònoma de Barcelona, Dept. de Filologia Catalana

Campus UAB, 08193 Cerdanyola del Vallès

helena.borrell@uab.cat

ORCID ID: 0000-0001-8346-4369

Resum

Des de la publicació de la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC) l'any 2016, han aparegut alguns manuals i altres obres de l'IEC amb l'objectiu d'aclarir qüestions del text normatiu que poden resultar complexes per als usuaris. Això es deu al fet que la GIEC presenta un enfocament descriptiu-normatiu i variació pel que fa als dialectes i registres. Aquest estudi investiga si l'opcionalitat del text normatiu provoca diversitat d'interpretacions entre els usuaris avançats. L'objectiu és esbrinar si tendeixen a triar les formes preferibles o més tradicionals o bé si, en cas contrari, se n'allunyen i opten per les formes que havien estat condemnades abans de la GIEC.

Paraules clau

gramàtica catalana, sintaxi, normativa, GIEC, IEC

Abstract

Since the Gramàtica de la llengua catalana (GIEC) was published in 2016, several handbooks and other works by the IEC have appeared with the aim of clarifying issues in the normative text which may be complex for users. This is because the GIEC's approach is descriptive-normative and varies by dialects and registers. This study investigates whether the optionality of the normative text leads to diverse interpretations among advanced users. The aim is to find out whether they tend to choose the preferred or more traditional forms or whether they instead move away from them and choose the forms deemed incorrect before the GIEC was published.

Key Words

Catalan grammar, syntax, rules, GIEC, IEC

1. INTRODUCCIÓ

Han passat gairebé deu anys des que l'IEC va publicar la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC), un text normatiu que havia de posar fi als debats sobre qüestions gramaticals que van aflorar sobretot a partir dels anys vuitanta. En aquell moment es va estendre un corrent d'opinió que defensava que la gramàtica fabriana havia acabat sent massa rígida i que era urgent abordar molts aspectes que no havien rebut atenció o que calia replantejar-se a partir de nous enfocaments lingüístics. No va ser fins a mitjans dels anys noranta que l'IEC es va posar a treballar en la GIEC.¹ L'aparició l'any 2002 de la *Gramàtica del català contemporani*, que va actuar com una obra de referència durant més d'una dècada perquè recollia enfocaments nous, posava de manifest la necessitat d'un material que recollís tots els aspectes controvertits o simplement dubtosos i donés una solució actualitzada i unívoca als parlants.

La GIEC va veure la llum oficialment l'any 2016 amb un enfocament que pretenia superar la dicotomia correcte-incorrecte que havia imperat fins llavors.² El nou text normatiu es va concebre basant-se en el criteri de l'adequació, amb un model composicional que admet variació dialectal i de registre. Un altre aspecte important de la GIEC és que descriu i prescriu alhora, de manera que «presenta la norma a mesura que es descabdella la descripció detallada de les formes i construccions lingüístiques» (GIEC 2016: II). Això vol dir que tot el que s'hi descriu, tant si hi ha una solució única com més d'una, té validesa, llevat que es digui el contrari.

1. Segons Ros (2016), la Secció Filològica va començar a treballar en la *Gramàtica* la tardor del 1995.

2. Des de mitjans dels vuitanta, ja s'havia manifestat la necessitat de superar la prescripció rígida i de «pragmatitzar» la normativa (BENAVENT 2023: 89); per tant, l'enfocament de la GIEC no ve d'un buit. D'altra banda, la gramàtica utilitza les orientacions ja seguides el 1990 i el 1992 en els dos opuscles de la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana* pel que fa a l'adequació a les varietats i registres. En aquestes obres ja s'hi proposa un estàndard flexible, de manera que es distingeix entre nivells molt formalitzats i registres menys formals.

Aquest enfocament està àmpliament validat en l'àmbit de la lingüística,³ però sabem si genera dubtes entre els qui consulten la gramàtica? L'objectiu general d'aquest estudi és esbrinar si hi ha diversitat d'interpretacions en alguns punts de la GIEC. Per fer-ho hem recollit les respostes de consultants amb un coneixement superior de la llengua a l'hora de determinar la validesa de fenòmens morfosintàctics en què es presenten diverses solucions, una de les quals, tradicionalment, no havia estat acceptada i ho està des de la publicació de la GIEC. No parlarem aquí del grau de coneixement de la normativa ni de la implantació d'aquesta norma,⁴ sinó que analitzarem la interpretació que fan els lectors del text en diferents exercicis pràctics per saber si trien les formes més genuïnes o les preferibles, o bé si se n'allunyen.

2. LES MARQUES DESCRIPTIVES I NORMATIVES

Els lectors d'una gramàtica normativa han de poder trobar la solució al problema lingüístic que cerquen sense obstacles per entendre i fer servir les formes normatives. En aquest sentit, l'estudi de les característiques discursives dels textos de la gramàtica permet determinar si dificulten l'aprenentatge de la normativa (COSTA 2013). Tot i que el nostre estudi no vol ser una anàlisi del discurs del text normatiu, sí que ens basarem en les marques que apareixen a la GIEC, que combinen descripció i prescripció, per saber si l'orientació que donen aquests indicadors als usuaris s'interpreta de manera unívoca.

Si la gramàtica ha de guiar qui la fa servir, el text normatiu ha de ser clar. Segons COSTA (2018), per parlar de claredat, hem de tenir en comp-

3. PRADILLA (2024: 30-31), sobre aquesta qüestió, diu: «Val a dir que aquesta nova aproximació al fet lingüístic ha aconseguit amarrar la ideologia gramatical de la prescripció contemporània.» GINEBRA (2018: 8), per la seva banda, explica que actualment «està àmpliament acceptat entre lingüistes que no es pot prescriure (fer gramàtica normativa) sense descriure».

4. GINEBRA (2016) ja va presentar un estat de la qüestió a partir dels estudis que s'han realitzat per avaluar la implantació de la normativa sintàctica de la llengua catalana. Aquest, però, no és el focus del nostre treball, tot i que sí que veurem dades que il·lustren un coneixement més o menys avançat de la normativa.

te la il·locutivitat del text —la intenció del que formula l'enunciat—, ja que es tracta d'un text instructiu, és a dir, que pretén que «el lector faci coses segons unes instruccions, independentment dels recursos textuais i discursius de les instruccions» (2018: 39). Així, el caràcter descriptiu-normatiu de la gramàtica i la distinció entre registres formals i informals —i també entre dialectes— poden donar lloc a diferents punts de vista i, per tant, l'efecte perlocutiu de la gramàtica —allò que aconseguix— pot ser molt divers depenent de qui la consulta.

Si bé la lectura dels apartats introductoris de la GIEC pot ajudar a prendre decisions fonamentades, ja que s'explica el tractament de la variació i el doble vessant normatiu i descriptiu, no hi ha cap definició del que significa cadascun dels identificadors o marques que hi apareixen. Hi ha hagut propostes per distingir les marques normatives de les que podrien considerar-se descriptives, com la tesi doctoral de Laia BENAVENT (2023: 59-60). Segons la seva classificació, les marques normatives (les que mostren el posicionament explícit de la GIEC alhora que combinen descripció i prescripció) són *acceptable* / *no acceptable*, *adequat* / *no adequat*, *preferible* / *preferent* / *preferentment*⁵ i *s'evita* / *cal evitar*; per altra banda, les marques aparentment descriptives (les que no mostren un posicionament explícit de la GIEC i serveixen només de guia d'ús) són, entre d'altres, *s'usa*, *no transcendeix*, *és possible*, *és propi*, *és habitual*, *és freqüent*...

Sovint trobem que en l'enunciat de la GIEC hi ha una combinació de marques normatives i aparentment descriptives. Aleshores ens podem preguntar per la força perlocutiva de les marques descriptives en determinats casos, com en l'ús del demostratiu anafòric sense nom explícit en posició de subjecte (§ 16.4.4). En aquest punt, la GIEC utilitza una marca aparentment descriptiva («fa molt carregós el text»), però més endavant hi ha una marca normativa («és preferible que el subjecte sigui el·líptic»). Això implica que hi ha una jerarquització de les solucions (es recomana ometre el demostratiu), però totes dues formes són igualment normatives. És en casos com aquest que

5. En el cas de *preferible* / *preferent* / *preferentment*, GINEBRA (2018) explica que és una marca incompatible amb la prescripció perquè impedeix que sigui l'única opció vàlida. Així, quan s'indica la preferència d'una forma no vol dir que les altres no siguin normatives.

ens fixarem per saber si la interpretació que se'n fa és de fer cas de la recomanació (i corregir la forma en qüestió) o si, en cas contrari, s'entén que hi ha dues opcions vàlides i es tria la que no és preferible. També veurem casos que no tenen cap marca normativa específica, en els quals només la descripció guia l'usuari.

3. PUBLICACIONS I OPINIONS ARRAN DE L'APARICIÓ DE LA GIEC

Hi ha hagut dues publicacions importants, després de l'aparició de la GIEC, que tenen per objectiu explicar-ne els continguts: *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica* de Jordi Ginebra (2017) i *La nova normativa a la butxaca. L'Ortografia catalana i la Gramàtica de la llengua catalana: principals novetats* de Neus Nogué (2018). El fet que s'hagin publicat aquests manuals s'explica per la complexitat d'ús del text normatiu, de la mateixa manera que l'èxit d'Optimot, sobretot amb les fitxes de continguts relatius a l'ús de la llengua extrets de la GIEC, es deu a la manera més didàctica en què s'expliquen aquests continguts i la facilitat de cerca i consulta davant d'un text normatiu que no està a l'abast de tothom.⁶

La *Guia pràctica* de Ginebra, que és d'accés lliure en línia, dona informació sobre els punts de la gramàtica en relació amb els quals hi ha novetats per tal de «resoldre dubtes i per poder aplicar de manera segura els preceptes i orientacions de la GIEC» (GINEBRA 2017: 8), però s'adverteix que no s'hi fa cap valoració. En una altra publicació el mateix autor afirma que el fet que la GIEC sigui descriptiva i normativa alhora té l'inconvenient que el text és extens i difícil de fer servir, per la qual cosa al lector no sempre li resulta fàcil «discriminar entre els enunciats de valor descriptiu i els enunciats de valor prescriptiu» (2018: 8). També proporciona alguns exemples en què la in-

6. El servei de consultes lingüístiques de la Secretaria de Política Lingüística, amb la col·laboració de l'IEC i el Termcat, és una eina indispensable tant per a usuaris experts com per a la resta d'usuaris: el 2018, amb deu anys de servei, s'havien resolt més de 100 milions de consultes, segons es desprèn de les dades presentades pel Govern de la Generalitat. Això demostra el paper rellevant d'aquest servei per orientar els usuaris.

terpretació del text presenta certa complexitat, com ara la qüestió de l'abús dels possessius (té la percepció que la GIEC «no és concloent», 2018: 43) o la distribució dels pronoms forts i febles («Es troba a faltar, però, més informació pràctica sobre l'alternança»; «la qüestió dels pronoms febles [...] genera avui una gran preocupació entre docents i assessors lingüístics i, per tant, seria lògic que la gramàtica proporcionés pautes d'ús més concretes», 2018: 44).

El manual de Nogué lloa la nova «mirada» de la gramàtica perquè té la intenció de «superar la distinció simplista i maniquea» entre els usos correctes i incorrectes per substituir-la per «la distinció entre usos adequats i usos inadequats en una situació comunicativa determinada» (NOGUÉ 2018: 9). L'objectiu d'aquesta obra és recollir la informació que més dubtes ha generat o que té més interès de manera que els usuaris no experts hi puguin accedir.

Per la seva banda, Jordi Badia s'ha mostrat crític cap a moltes disposicions de la GIEC així com la manera com s'ha concebut, sobretot en relació amb la variabilitat i opcionalitat que presenta. Sobre l'enfocament descriptiu-normatiu, Badia considera que no ha estat «reeixit» perquè l'usuari es troba sovint «amb passatges en què és difícil d'escatir la norma, o bé les explicacions que justifiquen allò que (sembla que) ens és recomanat són clarament insuficients o confuses» (BADIA 2017: 77). Alguns exemples que aporta per il·lustrar aquesta qüestió són marques descriptives com «tendeix a estendre's en els registres informals» o «aquesta tercera opció, tot i ser força estesa, no és d'ús general», i marques normatives com «en general, s'evita», pel fet que implica que «pot no evitar-se» (2017: 78). Per a Badia, la gramàtica té un «excés d'opcionalitat», fet que causa inseguretat i inestabilitat (2017: 84), hi ha mancances en el contingut (2017: 75) i també de sistematicitat, ja que alguns punts no es tracten de forma completa i s'han de cercar en altres llocs més endavant (2017: 76).

Sobre la dificultat de localitzar certs punts de la gramàtica també s'hi ha manifestat COSTA (2018: 36). Aquest mateix autor, pel que fa a l'exhaustivitat de la GIEC, afirma que no «és inversemblant pensar en un possible desconcert d'un lector no acostumat a tenir notícia dels usos d'altres varietats» (2018: 37), alhora que adverteix que cal llegir els textos introductoris per fer-la servir.

Precisament, en el moment de la preparació d'aquest article (juliol del 2024), la Secció Filològica va publicar *Novetats en els textos normatius (2016-2023)*, una obra que recull totes les novetats de la gramàtica i ortografia en relació amb la normativa que existia prèviament a l'aparició de la GIEC. Aquesta publicació té l'objectiu d'explicar els fenòmens que es tracten a la GIEC i també en altres obres normatives, com l'*Ortografia catalana* (OIEC 2017), la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC 2018) i la *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana* (GBU 2019). Bàsicament, es tracta d'un document accessible en línia que serveix per localitzar aquests aspectes en tots els materials publicats (per a cada fenomen a què es fa referència, hi ha una explicació resumida i se'n cita la localització en els textos normatius). L'IEC justifica la necessitat d'aquesta eina, entre altres raons, perquè els textos normatius publicats en els darrers anys pivoten «sobre la variació dialectal i la variació funcional, la qual cosa determina la necessitat de llegir el text de la gramàtica amb prudència i reflexió» (CABRÉ 2024: 10).

El caràcter descriptiu i normatiu de la GIEC ha estat el punt de partida per elaborar les gramàtiques editades posteriorment, inclosa l'última obra publicada el 2024. Tots aquests documents presenten la mateixa orientació centrada en la jerarquització dels usos, és a dir, quan s'indica que una forma és preferible no vol dir que l'altra opció no sigui normativa, sinó que l'IEC vol donar prioritat a una de les formes que considera normatives. Per exemple, la GBU, que està adreçada al gran públic, tot i que conté les marques de «normatiu» i «descriptiu» clarament identificades, continua fent servir indicadors com els que hem descrit abans.

4. METODOLOGIA

Per portar a terme aquest estudi, hem recollit dades d'exercicis fets per alumnes del postgrau en Correcció i Assessorament Lingüístic de la UAB per a l'assignatura Bibliografia de Consulta de quatre edicions (2021-2024). En cada curs hi ha participat al voltant d'una trentena d'estudiants, els quals tenen estudis superiors en l'àmbit lingüístic

o humanísticosocial i el nivell C2 de llengua catalana. Els exercicis consisteixen a fer una cerca en documents normatius per decidir si una forma morfològica o sintàctica determinada dins el context d'una frase és adequada en la llengua estàndard i en un registre formal. Per tant, han d'identificar el problema i corregir la forma en qüestió només si és necessari. Els alumnes han consultat la GIEC o la GEIEC (i en algun cas també Optimot i la guia de Ginebra) i han justificat la decisió presa d'acord amb el que han trobat en aquests documents. Hem seleccionat alguns exercicis amb fenòmens gramaticals que ara presenten opcionalitat (és a dir, hi ha més d'una solució normativa, però una de les formes havia estat condemnada prèviament o considerada poc genuïna per alguns lingüistes):

4.1. Ús del demostratiu sense nom explícit en posició de subjecte

Segons la GIEC (§ 16.4.4), l'ús anafòric del demostratiu sense el nom en posició de subjecte «fa molt carregós el text». Aquesta marca aparentment descriptiva apareix al costat de la marca normativa següent: «[É]s preferible que el subjecte sigui el·líptic.» Per tant, s'entén que totes dues solucions són normatives.

4.2. Construcció «al+infinitiu» amb valor temporal

La GIEC (§ 31.4.2.1) fa servir marques descriptives i normatives dins la mateixa frase per explicar aquest cas: «Al costat de la construcció “en + infinitiu”, a la qual s'ha donat preferència en els registres formals, hi ha també la construcció “al + infinitiu”.» Per tant, totes dues solucions, *al/en* + infinitiu, són normatives. No s'esmenta si la preferència en registres formals és encara vigent, ja que l'enunciat fa servir una forma verbal que no està en present, però més endavant i en lletra menuda s'explica que «la construcció amb *al* ha guanyat terreny progressivament».

4.3. Construccions de relatiu amb infinitiu

La GIEC (§ 29.3.5d) presenta marques normatives i descriptives per explicar aquest fenomen:

En certs casos en què el sintagma nominal té un caràcter no específic i, per tant, no denota cap entitat concreta, les construccions amb preposició poden alternar amb una oració de relatiu d'infinitiu, com en *Busquen un hotel on passar la nit* i *Busquen un hotel per a passar la nit*. De les dues solucions, la construcció amb la preposició és el recurs més corrent i el preferible.

Aquesta qüestió també es tracta en un altre apartat (§ 27.8) i es dona una explicació semblant (la subordinada de relatiu és «corrent» però és «preferible» fer servir la preposició). Totes dues solucions, doncs, són vàlides.

4.4. Perífrasi portar + SN [temps] + gerundi/participi/SP

La GIEC (§ 31.5.4) també jerarquitzava les solucions possibles per a aquest fenomen, però no fa servir cap marca normativa explícita: «Hi ha una construcció temporal relativament recent que equival semànticament a l'oració impersonal amb el verb *fer*, que és la construcció més genuïna.» Considerem, tot i això, que totes dues solucions són normatives perquè no es diu el contrari.

4.5. Ús del possessiu en objectes inanimats

La GIEC (§ 16.5.3) fa servir una marca aparentment descriptiva («resulta forçat») i dona exemples de casos en què «prescindim del possessiu si queda a prop», per exemple: «*El mecànic, després de repassar el cotxe, ha dit que la reparació serà molt cara*» (es prescindeix del possessiu perquè el referent és a prop i, per tant, el seu ús no és normatiu) i d'altres en què es diu que «és possible, tot i que no és freqüent, que *seu* representi un posseïdor inanimat», per exemple: «*Els*

arquitectes que van visitar el teatre cremat no recomanen la seva restauració». En aquest punt, GINEBRA (2017: 32) opina que la gramàtica «no és concloent». Malgrat això, considerem que representar un possessor inanimat amb un possessiu és una opció normativa.

4.6. Relatiu on amb valor temporal

La GIEC (§ 27.6.2) diu sobre aquesta qüestió: «L'adverbi relatiu *on* no té en català un ús tan extens com en altres llengües romàniques, de manera que no és gaire habitual amb valor temporal». No hi ha cap marca normativa; per tant, no es pot considerar inadequat en cap registre.

4.7. L'expressió de les hores en els dialectes central i nord-occidental

Sobre aquesta qüestió, la GIEC (§ 31.2.5.1) diu: «Les fraccions horàries s'expressen en la major part del central i el nord-occidental amb el sistema de campanar, que és específic de la llengua catalana. En la resta del domini lingüístic és d'ús general el sistema de rellotge.» En aquest cas, el criteri d'adequació no és segons el registre sinó el dialecte, però no sabem a quina part concreta del dialecte central també es fa servir el sistema de rellotge i, per tant, considerem totes dues opcions acceptables en aquest àmbit geogràfic.

4.8. Concordança de participi amb el pronom acusatiu

La GIEC (§ 13.5.2.4) presenta, primer, una marca descriptiva sobre la concordança, ja que esmenta que aquest fenomen «ha perdut terreny a favor de la construcció amb el participi invariable». Més endavant llegim la marca següent: «Tanmateix, la concordança entre el pronom d'acusatiu i el participi se sol mantenir en els registres formals.» Com que «se sol mantenir» s'entén com una marca descriptiva semblant a «és habitual» o «se sol usar», interpretem que totes dues formes són normatives.

4.9. Forma reforçada del pronom es davant d'un verb començat per [s]

Segons la GIEC (§ 8.3.2), «se sol usar la forma plena *se* davant de verb començat per [s] per a evitar el contacte de sibilants». Sobre aquest punt, però, també hi ha una marca normativa: «[É]s igualment acceptable l'ús de *es*.» Per tant, totes dues opcions són vàlides.

4.10. Manteniment de la preposició en en una subordinada substantiva d'infinitiu

Segons la GIEC (§ 26.5.2.1), «el manteniment de *en* és acceptable, però la preposició preferible en els registres formals és *a*». Per tant, totes dues solucions són normatives, però hi ha una jerarquització de les opcions.

4.11. Ús de la preposició a en la construcció «d'aquí/ací (a) + espai de temps»

La GIEC (§ 19.3.4.3b) només presenta marques aparentment descriptives sobre l'ús de la preposició. Al text hi llegim que «és habitual» suprimir-la, però «se sol mantenir en els registres formals». Com que no diu el contrari, s'entén que tant mantenir la preposició com prescindir-ne són opcions acceptables.

5. RESULTATS

Vegem les respostes dels exercicis⁷ sobre els punts gramaticals seleccionats, que segueixen la numeració emprada en la Metodologia, a la taula següent:

7. Alguns fenòmens tenen un nombre més alt de respostes perquè l'exercici s'ha fet en més d'una edició de l'assignatura. Les respostes que s'han deixat en blanc no s'han comptabilitzat.

Taula 1. Correccions de fenòmens gramaticals en què la GIEC presenta opcionalitat

Fenomen gramatical	Nombre total de respostes	Nombre de respostes que no corregeixen el text perquè la forma és normativa (tot i que pot ser que no sigui preferible)	Nombre de respostes que corregeixen el text malgrat que la forma és normativa	Nombre de respostes resoltes incorrectament (no s'ha identificat el problema correctament o no s'ha trobat en el text normatiu)
1	58	4	49	5
2	115	33	71	11
3	49	5	13	31
4	23	16	6	1
5	54	8	43	3
6	52	15	36	1
7	27	15	12	–
8	35	3	25	7
9	24	11	13	–
10	28	6	22	–
11	28	2	26	–
TOTAL	493	118	316	59

Tal com es desprèn de les dades de la taula, no es pot concloure que hi hagi una tendència general a fer canvis o no fer-ne, però sí que es poden analitzar els resultats per a cada cas individual. En els punts en què la GIEC esmenta quina és l'opció preferible, la predisposició general és corregir la forma, malgrat que la que hi havia ja fos normativa (1, 2, 3 i 10). També hi ha una tendència clara a corregir el text quan la marca de la GIEC és «se sol mantenir» (8 i 11). Hi ha força disparitat en les respostes dels fenòmens 6 i 7, per als quals no s'es-

menta clarament si hi ha cap preferència, així com una inclinació a acceptar la forma menys genuïna en el fenomen 4. En algunes respostes, no s'ha sabut identificar el problema (3; 1, 2 i 8 en grau més baix), sobretot pel desconeixement que la forma no era normativa abans de la publicació de la GIEC. Pel que fa al fenomen 5, hi ha una tendència evident a fer la correcció, tot i que la GIEC no és concloent sobre aquest aspecte. En el fenomen 9, la marca normativa «és igualment acceptable» competeix amb la descriptiva «se sol usar» i això dona com a resultat una divisió més o menys equitativa de les respostes.

En alguns exercicis, a més de fer una correcció (o no fer-ne cap) i justificar la resposta citant el text normatiu, s'hi han afegit comentaris que aclareixen la solució que s'ha donat o s'expressa preferència per alguna de les formes a títol personal: «He de dir que jo m'estimaria més l'oració: *Fa tres dies que no dorm*» (però no la corregeix); «Aquesta frase no és incorrecta, però la canvio perquè és preferent evitar-la en registres formals»; «Corregeixo el gènere i el nombre del participi perquè la GIEC indica que la concordança “se sol mantenir en els registres formals”», entre altres. En definitiva, hi ha respostes en què els consultants demostren que són conscients de l'opcionalitat i d'altres que interpreten que és obligatori fer el canvi (malgrat que la forma que hi ha és normativa). En algunes respostes es continuen fent servir les etiquetes «correcte» i «incorrecte» per justificar la decisió, tot i que, com sabem, la gramàtica en defuig.

6. CONCLUSIONS

Davant l'anàlisi dels resultats obtinguts, podem concloure que hi ha diversitat de respostes, que es poden explicar, en part, per les característiques de la GIEC. Així doncs, podem apuntar com a causes possibles la jerarquització de les solucions i l'ús de marques descriptives al costat de les normatives. La marca «preferible» té un efecte perlocutiu que fa que sovint la forma preferent —que és la més tradicional— s'interpreti com l'única normativa, mentre que la manca d'indicadors normatius dona com a resultat més varietat d'interpretació. Tot i això, el fet de corregir una forma que ja és normativa es pot deure també a

altres motius que no tenen a veure amb el text normatiu. En primer lloc, pot ser a causa de l'afany del corrector de corregir, sobretot en un exercici que està pensat per actuar (malgrat que en l'enunciat es digui que només cal modificar allò que sigui necessari).⁸ En segon lloc, fer canvis en una forma concreta o no fer-n'hi també es pot deure als prejudicis dels consultants, que poden tenir una idea preconcebuda de quina és la solució adequada, de manera que les marques «s'usa» o «és preferible» es poden interpretar de manera diferent.⁹ En definitiva, l'opcionalitat i variabilitat de la GIEC, l'experiència de cadascú i l'interès personal de corregir o no un fenomen gramatical concret fan que apareguin diferents solucions i es corregeixi una forma determinada quan no és estrictament necessari.

BIBLIOGRAFIA

- BADIA (2017): Jordi Badia i Pujol, «Aproximació crítica a la nova gramàtica de l'Institut», *Els Marges* 112, p. 70-89. En línia a: <<https://raco.cat/index.php/Marges/article/view/349046>> [Consulta: 1-7-24]
- BENAVENT (2023): Laia Benavent Llinares, *Norma i variació sintàctiques a la Gramàtica de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans* (2016), Barcelona: UB (tesi doctoral). En línia a: <<http://hdl.handle.net/10803/688918>> [Consulta: 1-7-24]
- CABRÉ (2024): Maria Teresa Cabré i Castellví, «Les novetats normatives des de l'òptica de l'Institut», *Novetats en els textos normatius*

8. Cal tenir en compte que l'activitat no té lloc en un entorn professional de correcció, sinó en el marc d'un curs universitari. Segurament seria bo fer un exercici semblant amb un grup de correctors en un entorn professional. Aquesta línia d'investigació aportaria més informació sobre com es corregeixen els textos tenint en compte la normativa.

9. Sobre aquesta qüestió, COSTA (2008: 8) en fa una valoració: «No és inversemblant pensar que el consultant tingui un pre-judici sobre la forma que consulta, que pot ser molt ferm, sobretot si la consulta és fruit d'una discussió amb un altre parlant. És en aquesta situació que formulacions de la institució normativa en què la locució (s'usa, és preferible, etc.) i la il·locució ("fes X i no Y") poden ser enteses com a diferents, i poden generar dubtes, incerteses o interpretacions parcials o "interessades"».

- (2016-2023), Barcelona: IEC. En línia a: <<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000495/00000088.pdf>> [Consulta: 1-7-24]
- COSTA (2008): Joan Costa Carreras, «Sobre el discurs normatiu de l'Institut d'Estudis Catalans», *Document de Recerca del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge (DR-DTCL)*, Barcelona: UPF. En línia a: <<https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/20018/working%20papers%20JOAN%20COSTA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>> [Consulta: 1-7-24]
- COSTA (2013): «La recerca sobre normativa: proposta general», *Treballs de Sociolingüística Catalana* 23, p. 269-286. En línia a: <<https://raco.cat/index.php/TSC/article/view/280596>> [Consulta: 1-7-24]
- COSTA (2018): «La nova “tríada normativa” oficial de l'IEC: valoració i reflexions», *Els Marges* 115, p. 33-48. En línia a: <<https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/365953>> [Consulta: 1-7-24]
- GINEBRA (2016): Jordi Ginebra i Serrabou, «¿Sabem si la normativa sintàctica s'assimila?», *Treballs de Sociolingüística Catalana* 25, p. 95-111. En línia a: <<https://raco.cat/index.php/TSC/article/view/90094>> [Consulta: 1-7-24]
- GINEBRA (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona: Publicacions URV. En línia a: <<https://llibres.urv.cat/index.php/purv/catalog/book/274>> [Consulta: 1-7-24]
- GINEBRA (2018): *La nova normativa i l'estàndard de la llengua catalana avui*, Barcelona: Material docent de la UOC. En línia a: <https://openaccess.uoc.edu/bitstream/10609/142226/4/La%20normativa%20de%20la%20llengua%20catalana_Portada.pdf> [Consulta: 1-7-24]
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016): *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC), Barcelona: IEC. En línia, 2a ed., a: <<https://giec.iec.cat/inici>> [Consulta: 1-7-24]
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2019): *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana* (GBU), Barcelona: IEC. En línia a: <<https://gbu.iec.cat/inici>> [Consulta: 1-7-24]
- NOGUÉ (2018): Neus Nogué Serrano, *La nova normativa a la butxaca*, Barcelona: PAM. [Consulta: 1-7-24]

- PRADILLA (2024): Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Normativitat, (re) estandardització i glotopolítica. Noves mirades des de la sociolingüística catalana*, València: Publicacions de la Universitat de València. [Consulta: 1-7-24]
- ROS (2016): Joandomènec Ros i Aragonès, «Pròleg», *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC). Barcelona: IEC. En línia a: <<https://giec.iec.cat/proleg/president>> [Consulta: 1-7-24]